

Mesleki ve teknik eğitim, çeşitli ülkelerin eğitim sistemlerinde farklı biçimlerde yer almaktadır. Özellikle sanayileşmiş ülkelerde mesleki eğitim, verilen eğitimin türüne ve kuruma göre iki ana grupta toplanabilir.

Birinci modelde mesleki-teknik eğitim 8-10 yıllık zorunlu temel eğitime dayalı olarak okul içinde gerçekleştirilmektedir. Model zorunlu eğitimden sonra gençleri kısa yoldan hayata ve iş alanlarına ya da başarı düzeyine göre yüksek öğretime yönlendirmektedir. Pahalı olan okul donanımının sürekli olarak yenilenmesi gereken bu model, eğitime önemli ölçüde kaynak ayıran İsveç, Belçika, Fransa, İtalya gibi ülkelerde uygulanmaktadır.

Çıracılık eğitimi modelinde ise, devlet ve özel işletmelerin işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. Çıracılık eğitimi, bazı AB ülkeleri, ABD ve Japonya'da 8-10 yıllık zorunlu temel eğitime dayanmaktadır. Almanya'da ikili eğitim (dual sistem) olarak tanımlanan bu modelde teorik eğitim meslek okulunda, uygulama işletmelerde yapılmaktadır. Almanya, İsviçre, Avusturya gibi ülkelerde meslek eğitimi çıracılık eğitimi yoluyla yapılmaktadır. Bu ülkelerde tam zamanlı mesleki-teknik okullarla çıracılık eğitiminin dayandığı eğitim kademesinin aynı olması yatay ve dikey geçişleri önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır.

Bu modeller, her ülkede bir arada uygulanmakta, ancak bunların birine ya da ötekine verilen ağırlık ülkelere göre değişmektedir. Buna göre ülkeleri üç grupta toplamak mümkündür:

- Tam zamanlı meslek modeline ağırlık veren ülkeler: Belçika, Fransa.
- Çıracılık eğitimi modeline ağırlık veren ülkeler: Almanya, Danimarka.
- Her iki modele de ağırlık veren ülkeler: Hollanda, İngiltere, ABD gibi. (TİSK, 1997: 63-66).

Almanya'da Mesleki Eğitim

Almanya'da zorunlu eğitim 9-10 yıl sürmektedir. Federal Almanya'da 6 yaşında başlatılan ve 4 yıl süren ilkokul öğrencileri ilgi ve yeteneklerine göre ortaöğretim okullarından birine devam etmektedir. Öğrencilerin ilkokuldan sonra hangi okula gideceği öğrencilerin ilkokuldaki başarı durumu ve kapasitesi belirlenmektedir. Az yetenekli öğrenciler genel ortaöğretim kurumlarına, daha yetenekli olanlar ise teknik ve ortaöğretim kurumlarına devam etmektedir (Kapler, 1996: 49-53).

Alman mesleki eğitiminde zorunlu eğitimini tamamlayan öğrencileri okuldaki kapasitesi ve başarı durumunu değerlendiren mesleki eğitim danışmanları, eğitim bilimi ve psikoloji uzmanları, veliler birlikte karar vermektedir. Öğrenciler tam zamanlı ya da kısmi süreli çıraklık okullarına devam etmektedir. Zorunlu eğitimi tamamlayan lise eğitimine devam etmeyen öğrenciler, kısmi süreli meslek okullarına gitmek zorundadır. Bu okullar 3 yıl süren teorik ve uygulamalı eğitimin bir arada verildiği eğitim kurumlarıdır. Eğitim, pratik uygulama içeren bir staj ile sona ermektedir. Kısmi süreli çıraklık okullarında, öğrenimine devam etmek isteyen öğrenciler için geniş çaplı çıraklık eğitimi verilmektedir. Bu eğitimi başarıyla tamamlayan öğrenciler "mesleki yeterlilik belgesi" almaktadır. Tam zamanlı çıraklık okulları, öğrencileri iki yıl boyunca teknik diplomaya ve aynı zamanda meslek yüksek okullarına hazırlayan meslek liseleridir. Tam zamanlı meslek liselerinden mezun olan öğrencilerden "yüksek okula giriş sınavı"nda başarılı olanlar yüksek okula veya meslek üniversitelerine devam etmektedir (MESS, 1999: 12-13).

İngiltere'de Mesleki Eğitim

İngiltere'de zorunlu eğitim 5-16 yaşları arasını kapsamaktadır. Öğrenciler 11 yıllık zorunlu eğitimleri boyunca tam gün eğitim alırlar ve büyük bir kısmı devlet okullarına giderler. 5-11 yaşları ilkokul, 11-16 yaşları arasında orta okul dönemidir. Eğitim standartlarının yükselmesi için ilkokulda okuma-yazma ve aritmetik dersleri önem taşımaktadır.

İngiltere'de eğitim ve iş dünyası arasında gençlerin çalışma hayatına daha iyi hazırlanmalarını sağlayan bir işbirliği mevcuttur. Kurulan bağlantılar ile öğrencilere iş tecrübesi kazandırma yanında öğretmenlerin sanayiye takip etmelerine de olanak sağlar. 18 yaşına gelen öğrenciler genel ve mesleki eğitimi kapsayan sınava girerler. Bu sınav onları hem eğitime hem de çalışmaya giden yolu açar.

Gençler “Modern Çıracılık” ve Gençliğin Eğitimi ve Ulusal Stajyerlik” programlarına da katılabilmektedir. Modern çıracılık programı özellikle 16-17 yaşlarındaki gençleri el sanatları, teknisyenlik ve stajyerlik alanlarında eğitmeyi amaçlamaktadır. İngiltere’de birçok işveren uygulamalı veya teorik iş eğitimi için organizasyonlar kurmuşlardır. Mesleki eğitimi bitiren öğrenciler kendi branşları ile ilgili üniversitelere gitmektedir. Üniversiteye gidemeyen öğrenciler açık üniversitelerde açık ve uzaktan öğrenme yoluyla üniversite düzeyinde eğitim vermeye öncülük etmektedir.

Fransa’da Mesleki Eğitim

Fransa’da ise zorunlu eğitim 6-16 yaşları arasında olup 10 yıl sürmektedir. Öğrenciler ilk beş yıl ilkokullarda eğitim almaktadır. İlkokul eğitiminin amacı öğrenciye temel bilgiler, zekasını duyarlılığını, fiziksel sanatsal yeteneklerini ve dünya görüşünü geliştirerek orta eğitime hazırlamaktadır.

Fransa’da mesleki eğitim almanın iki yolu vardır: Biri mesleki eğitim okullarına gitmek, diğeri çıracılık eğitimi almaktır. Mesleki eğitim okullarında okuyanlar için sanayide zorunlu bir çıracılık dönemi olmasına rağmen, teorik ve pratik eğitim bir atölyede veya okul laboratuvarında yapılır. Çıracılık eğitimi ise okul dışında verilmektedir. Meslek liseleri iki yıllık bir eğitim sonunda endüstri veya hizmet sektörü alanında nitelikli gençler yetiştirir. İki yıllık dönemden sonra öğrencinin profesyonel yeterlilik sertifikası veya mesleki diploma almaları sağlanır. Çıracılık eğitimi, 16-25 yaşları arasındaki gençlerin 1-3 yıl arasında süren bir meslek dalına yetiştirilmesi sağlanır. Öğrencilerin üstün başarılı olması halinde aynı anda birden fazla çıracılık anlaşması yapılabilir. Çıracılık merkezlerinde teorik derslere de devam etmek ve bunun yanında da öğrenciye pratik eğitim verilmektedir (MESS, 1999: 28-35).